

Gaudí, estrella en vida

- Juan José Lahuerta explora en un llibre el ràpid impacte a favor i en contra de l'obra de l'arquitecte en la cultura popular i com esdevé un símbol de Barcelona

Juan José Lahuerta, davant la peça de la 'Ficens de Gaudí', que s'exposa al MNAC i que està construïda amb elements mecànics industrials. Foto: JOSEP LOSADA

Prototips d'escopíderes al Passeig de Gràcia el 1908, gairebé davant la Casa Batlló en una postal inèdita. Foto: TENOV.

MONTSE FRISACH - BARCELONA

En la seva guia de la ciutat, *L'art d'ensenyar Barcelona*, publicada el 1929, Carles Soldevila es lamentava que no es poguessin ocultar als turistes la Pedrera, la Sagrada Família i la resta d'edificis de Gaudí. I ho feia només tres anys després de la mort de l'arquitecte. Exponent del Noucentisme, director

de la revista catalana més europea del moment, *D'Ací d'Allà*, a Soldevila Gaudí li semblava vulgar i kitsch. Segurament a l'elegant autor de *Fanny*, se li posarien els pèls de punta avui en dia de veure les cues de turistes gairebé quilomètriques que es formen davant els edificis de Gaudí. L'arquitecte ha guanyat la batalla de la fama, definitivament.

Però Gaudí, amb detractors i tot, ja va ser un arquitecte estrella en vida i molt aviat, a més, i a sobre ho va ser un segle abans que aquest concepte es posés de moda. De fet, va ser “el primer arquitecte estrella a nivell internacional”, segons Juan José Lahuerta, conservador de col·leccions del MNAC, arquitecte i expert en Gaudí. Lahuerta analitza com Gaudí acaba sent “la imatge principal de Barcelona” en el llibre *Antoni Gaudí. Fuego y cenizas*, publicat per l'editorial Tenov. Es tracta de la recuperació i revisió d'una part del text d'un llibre anterior de Lahuerta, *Humaredas* (publicat per Lampreave el 2010) i que ara Tenov ha recuperat en tres volums només en anglès, però aquest últim també en castellà.

Magníficament editat amb abundants fotografies, algunes inèdites, el llibre reflecteix com l'arquitectura de Gaudí va acabar protagonitzant la imatge popular i convertint-se en un símbol de la ciutat de Barcelona, que s'estén a través de mitjans com revistes i diaris i impacta en la cultura popular a través dels acudits, les caricatures o les targetes postals ja en vida de l'arquitecte.

“Gaudí juga un doble paper. Treballa per a clients molt poderosos com la burgesia industrial barcelonina i l'Església catòlica però a la vegada té l'oportunitat de construir amb molta llibertat. Ell adopta, però, l'actitud de l'artista bohemí i excèntric, que s'acaba imposant per sobre del client. El seu art s'imposa a través de l'individualisme”, explica Lahuerta.

Ben al contrari d'altres artistes bohemis de l'època, com Van Gogh, l'obra de Gaudí té un impacte immediat en l'espectador. Si més no, la seva obra és al carrer. “La seva fama corre paral·lela a la invenció de la targeta postal a finals del segle XIX –exemplifica Lahuerta–. Podem seguir perfectament la imatge de l'evolució de la construcció de la Sagrada Família ja des dels inicis.”

Enemics noucentistes

Malgrat els seus detractors noucentistes, en l'àmbit popular, Gaudí i l'arquitectura modernista van acabar dominant el gust estètic. Als anys vint hi va haver campanyes a favor d'enderrocar el Palau de la Música. Però malgrat això, “el modernisme no va acabar de desaparèixer i es va acabar mantenint en les classes mitjanes”. “El primer modernisme comença en les elits però amb la producció de masses i veiem com hi ha una segona versió abaratida dins de molts pisos de la ciutat. En l'aspecte intel·lectual, a més a més, els surrealistes, com Dalí, el recuperen.” I ara, en ple segle XXI, referint-se a Gaudí, Lahuerta afegeix que “no hi ha cap arquitecte modern al món que porti tants autobusos davant els seus edificis”.

En el llibre es recupera un interessant text del jove Gaudí en què criticava que l'ornamentació d'edificis contemporanis com l'Òpera Garnier i l'església del Sagrat Cor de París fossin afegits a la construcció i que no formessin part de l'estructura. Gaudí també apostava pels elements industrials, peces modulars fabricades en sèrie com fa amb la reixa de la casa Vicens o amb l'extraordinari drac de la porta del pavelló Güell.